

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/111/2023
Identifikačné číslo spisu:	6121227724
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6121227724.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s. r. o., so sídlom Prievozská 2, Bratislava, IČO: 35 724 803, zastúpený Remedium Legal, s. r. o., so sídlom Prievozská 2, Bratislava, IČO: 53 255 739, proti žalovanému P. Q., nar. R., bytom D., o zaplatenie 16.206,93 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11Csp/51/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. apríla 2023 sp. zn. 10CoCsp/3/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 11. novembra 2022 č. k. 11Csp/51/2021-173 žalobu zamietol (výrok I.) a stranám nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II.).

1.1. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 2, § 2 písm. a) a b), § 7 ods. 1 až 4, 6, 9, 15 a 16; § 9 ods. 1 a 2, § 11 ods. 1 a 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov účinného v čase uzavretia zmluvy (ďalej aj „zákon č. 129/2010 Z. z.“, „zákon o spotrebiteľských úveroch“ alebo „ZoSÚ“) a na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že žalobca neunesol dôkazné bremeno ohľadom preukázania, že získal údaje o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave žalovaného a navyše nepreukázal ani to, že by si tieto informácie overoval v príslušnej databáze alebo registri. Keďže zákon v § 11 ods. 2 vete tretej zákona č. 129/2010 Z. z. uvádza spojku alebo, gramatický a logický výklad tohto ustanovenia znamená, že zákonná fikcia o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru nastane aj vtedy, ak si veriteľ neoverí získané údaje v príslušnej databáze alebo registri. Vychádzajúc z uvedenej právnej úpravy bolo povinnosťou právneho predchodcu žalobcu využiť niektorý z registrov zverejnený na stránke NBS pre posúdenie úvery schopnosti žalovaného. Takýmto registrom rozhodne nie je register, ktorý predložil žalobca, ale len tzv. spoločný

register bankových informácií (SRBI), nebankový register klientskych informácií (NRKI), register údajov o spotrebiteľskom úvere (prevádzkovateľ je Register úverov s. r. o.) a európsky register informácií (EURI) - zistené na stránke NBS - zoznam registrov údajov o spotrebiteľskom úvere. Súd dospel k záveru, že právny predchodca žalobcu hrubo porušil svoje povinnosti konať s odbornou starostlivosťou pri posudzovaní schopnosti žalovaného splácať úver, čo spôsobilo nielen fikciu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ale aj nemožnosť predčasného zosplatnenia úveru s poukazom na § 11 ods. 2 vetu prvú zákona č. 129/2010 Z. z. Vychádzajúc zo zákona, európskej judikatúry a napokon aj rozhodovacej praxe súdov, s poukazom na princíp právnej istoty súd dospel k záveru, že pri otázke posúdenia splnenia povinnosti veriteľa podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. nie sú prioritné údaje od samotného spotrebiteľa, ale to, či si veriteľ tieto údaje patrične overil. Nepochybne išlo o porušenie tejto povinnosti s dôsledkom nemožnosti predčasného zosplatnenia úveru, s poukazom na § 11 ods. 2 vetu prvú zákona č. 129/2010 Z. z. Súd preto predčasné zosplatnenie úveru vyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon veriteľa pre rozpor so zákonom, teda citovaným zákonným ustanovením, a to s poukazom na § 39 Občianskeho zákonníka. V danom prípade splatnosť úveru podľa zmluvy mala nastať až 15. 11. 2024, a keďže súd vyhodnotil predčasné zosplatnenie úveru ako absolútne neplatný právny úkon znamená to, že v čase uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávok nebol úver splatný, a preto spomínaná zmluva o postúpení pohľadávok je v rozpore s týmto zákonným ustanovením, a teda je absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Znamená to nedostatok vecnej aktívnej legítimácie žalobcu v tomto spore. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. apríla 2023 č. k. 10CoCsp/3/2023-211 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a stranám sporu nárok na náhradu odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že právny predchodca žalobcu nebol oprávnený vyžadovať od žalovaného jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru, keďže nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch. Odvolací súd k tomu uviedol, že pre tento následok porušenia povinnosti pôvodného veriteľa (strata možnosti žiadať jednorazové splatenie úveru) je postačujúce zistenie, že veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou a nie je potrebné riešiť, či došlo alebo nedošlo k hrubému porušeniu tejto povinnosti, keďže konštatovanie a zistenie hrubého porušenia povinnosti ustanovenia § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch má za následok to, že sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Odvolací súd považoval za nepochopiteľné konanie veriteľa ako podnikateľského subjektu, keď do úvahy pre posúdenie dostatočnej bonity žalovaného zobral údaje bez skúmania, či zo zdroja príjmu budú dostatočne pokryté aj iné oprávnené výdaje žalovaného. Žalobca nepredložil žiadny dôkaz, z ktorého by vyplývalo, ako od žalovaného žiadal údaje o jeho príjmoch, výdajoch a rodinnom stave. Ak žalovaný poskytoval o sebe nejaké údaje o príjmoch, výdajoch a rodinnom stave, je rozumné od veriteľa vyžadovať, aby takéto údaje mal veriteľ zapísané a spotrebiteľom podpísané k potvrdeniu pravdivosti poskytnutých údajov, čo v danom prípade absolútne absentovalo. Podľa názoru súdu nepostačuje, aby si veriteľ údaje o potenciálnom dlžníkovi len zabezpečil, ale musí ich aj racionálne a ekonomicky vyhodnotiť tak, že schopnosť dlžníka úver splácať je splnená v rozsahu, ako predpokladá § 7 ods. 1 posledná veta zákona o spotrebiteľských úveroch. Z dokladov predložených žalobcom nevyplýva, že by veriteľ pri plnení svojej predzmluvnej povinnosti vynaložil odbornú starostlivosť, a preto nebol ani oprávnený požadovať jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením zisteného skutkového stavu súdu prvej inštancie, ktorý dospel k záveru, že právny predchodca žalobcu nekonal s odbornou starostlivosťou pri skúmaní schopnosti žalovaného úver splácať. Veriteľ v dôsledku porušenia povinnosti ustanovenia § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch nebol oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru - a teda pohľadávka právneho predchodcu žalobcu sa nestala splatnou pred termínom konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru - súd prvej inštancie dospel k správne právnemu záveru, že postúpenie pohľadávky z veriteľa žalovaného (banky) na žalobcu je podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom pre rozpor so zákonom. Právne úkony postihnuté absolútnou neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností, čo znamená, že k zmene v osobe veriteľa nedošlo, a preto odvolací

súd vyhodnotil ako správny záver súdu prvej inštancie, že žalobca nebol v konaní aktívne vecne legitímovaný. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej len „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodil z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Procesný nedostatok v zmysle § 420 písm. f) CSP spočíval v tom, že sudy zmenili požiadavky zákona a ich aplikáciu na zistený skutkový stav, de facto zmenili zákon. Dovolateľ mal výhrady voči odôvodneniu napadnutého rozhodnutia pre jeho zmätočnosť, nepredvídateľnosť, nekonzistentnosť, arbitrárnosť. Konajúce sudy nesprávnym procesným postupom mu znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to aj popretím obsahu žalobcom predložených listinných dôkazov. V predmetnom prípade boli žalobcom predložené dôkazy k skúmaniu schopnosti spotrebiteľa splácať úver nenáležité vyhodnotenú ako nedostatočnú.

3.2. Pokiaľ šlo o nesprávne právne posúdenie poukázal na výklad ustanovenia § 7 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z. Ak veriteľ posudzoval bonitu jedným zo spôsobov uvedených v označenom ustanovení (tak ako v prejednávanom prípade), potom nemohlo dôjsť k hrubému porušeniu povinností (resp. nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu povinností veriteľa posudzovať bonitu spotrebiteľa s odbornou starostlivosťou) podľa ustanovenia § 7 ods. 1 ZoSÚ, nakoľko zákonodarca v právnej norme uviedol slovo „alebo“. Ide o výrokovú spojku (disjunkciu), ktorá v právnej logike predstavuje vylučovací vzťah dvoch hypotéz. Výklad ustanovenia § 7 ods. 1 ZoSÚ v tomto prípade súd poňal nadmerne extenzívne, pokiaľ vyžadoval od dodávateľa povinnosti, ktoré mu zákonodarca neuložil, čo malo za následok vyvodenie nesprávneho právneho záveru súdu. Žalobca zároveň poukázal na skutočnosť, že nemožno automaticky „od stola“ hodnotiť porušenie povinností konať s odbornou starostlivosťou a de facto právne zastupovať spotrebiteľa (na pojednávaní nezávislého a nestranného súdu). Dovolateľ navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba zamietnuť, pretože nie je dôvodné.

6. Dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a namietal, že odôvodnenia rozhodnutí konajúcich súdov sú zmätočné, nedostatočné, nekonzistentné, nepredvídateľné, či arbitrárne a napokon nepreskúmateľné. Dovolací súd preto, vychádzajúc z obsahu dovolania, skúmal existenciu tzv. vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ak totiž dovolanie z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. zmätočnosť rozhodnutia) neznamena len splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť. Dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), teda takého práva strany sporu na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces i práva na súdnu ochranu.

7. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov, upravujúcich postup orgánu verejnej moci a hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a

závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnomu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávanych prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade s o skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania (strany sporu) zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania (strana sporu) uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (m. m. IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

8. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sú zrejmé podstatné skutkové tvrdenia žalobcu, ako aj opis dôkaznej situácie v konaní, odkaz na právnu úpravu ako aj jej aplikácie na zistený skutkový stav. Odvolací súd podrobne osvetlil skutkové a právne závery súdu prvej inštancie, zhrnul odvolacie námietky žalobcu, vysvetlil, akým spôsobom skutkové tvrdenia a argumenty žalobcu posúdil, a aké právne normy aplikoval na zistený skutkový stav. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (ako aj z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie) je zrejmé, akým spôsobom boli vyhodnotené zákonné predpoklady platnosti zmluvy o postúpení pohľadávok uzatvorenej medzi žalobcom a X. a z toho vyplývajúci nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že právny predchodca nebol oprávnený vyžadovať od žalovaného jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru, keďže jeho právny predchodca nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch. Odvolací súd k tomuto v prvom rade uviedol, že pre tento následok porušenia povinnosti pôvodného veriteľa (strata možnosti žiadať jednorazové splatenie úveru) je postačujúce zistenie, že veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou a nie je potrebné riešiť, či došlo alebo nedošlo k hrubému porušeniu tejto povinnosti, keďže konštatovanie a zistenie hrubého porušenia povinnosti uvedenej v ustanovení § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch má za následok to, že sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. S odkazom na obsah právnej úpravy, zistené skutkové okolnosti i judikatúru Súdneho dvora bolo zistené, že veriteľ v dôsledku porušenia povinnosti ustanovenia § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch nebol oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru, a teda pohľadávka právneho predchodcu žalobcu sa nestala splatnou pred termínom konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru. Súd prvej inštancie dospel k správnomu právnomu záveru, že postúpenie pohľadávky z veriteľa žalovaného (banky) na žalobcu je podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom pre rozpor so zákonom. Právne úkony postihnuté absolútnou neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností, čo znamená, že k zmene v osobe veriteľa nedošlo, a preto odvolací súd vyhodnocuje ako správny záver súdu prvej inštancie, že žalobca nebol v konaní aktívne vecne legitimovaný.

9. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zrejmé právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu, ktoré viedli k prijatiu konečného záveru v prejednávanej spore. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, pričom to rozhodne nie je tento prípad. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ s a s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

9.1. Pokiaľ sa dovolateľ domáhal ozrejmeneja postupu, akým mal zisťovať bonitu žalovaného, poukazuje dovolací súd na body 36., 37. i 38., ktoré dávajú istý návod, ako mal postupovať. Nedôvodné sú aj jeho tvrdenia, že sa odvolací súd nevysporiadal s predloženými listinnými dôkazmi, ani toto nezodpovedá skutočnosti (viď napr. body 33. či 37. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu).

9.2. Pokiaľ smerovali námietky aj k údajným svojvoľným záverom o hrubom porušení povinností zo strany právneho predchodcu žalobcu, uvádza dovolací súd s odkazom na bod 31. odôvodnenia odvolacieho súdu, že hrubé porušenie tento súd vo svojom rozhodnutí ani neposudzoval, nakoľko to bolo nepodstatné pre rozhodnutie v o veci a podľa názoru dovolacieho súdu tento záver z hľadiska potenciálnej arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia obstoja.

10. K porušeniu práva na spravodlivý proces sa podľa dovolateľa mal odvolací súd dopustiť i tým, že sa odlišil od právneho názoru, ktorý sám v predchádzajúcom uznesení zaujal. Dovolací súd na tomto mieste pripomína, že v praxi nie je vylúčená situácia, že odvolací súd v zrušujúcom rozhodnutí vysloví určitý právny názor, avšak po podaní nového odvolania tento svoj vlastný právny názor zmení (bez toho, aby došlo ku skutočnostiam, ako je zmena zisteného skutkového stavu a pod.) a rozhodne inak. Už staršia rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 68/1971) pripustila, aby odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zmenil, nakoľko z Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva viazanosť vlastným právnym názorom. Keďže ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ohľadom kasačnej záväznosti rozhodnutí súdov vyššej inštancie sú obsahovo totožné s ustanoveniami v CSP, je táto judikatúra použiteľná aj pre nový procesný kódex. Názor, že odvolací súd sa nemusí bezvýhradne riadiť vlastným právnym názorom vysloveným v skoršom zrušujúcom rozhodnutí bol odôvodňovaný medziiným aj „zásadou socialistickej zákonnosti, ktorá vyžaduje, aby na zistený skutkový stav sa správne použil zákon. (...) Nemožno ani prehliadať, do akej miery by utrpela vážnosť odvolacieho súdu tým, že by zotrval na právnom názore, o nesprávnosti ktorého sa už presvedčil.“ (Rubeš, J. a kol., Komentár k Občianskemu súdnemu poriadku, 1. diel, Bratislava: Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, 1958, s. 732). Táto názorová predstava sa presadila aj po spoločensko-politických zmenách po r. 1989, a to „predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom“ (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. septembra 2013 sp. zn. III. ÚS 46/2013). Ústavný súd v predmetnom náleze o. i. konštatoval, že „pre odvolací súd totiž nevyplýva z § 226 OSP jeho viazanosť vlastným právnym názorom. Teda odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor môže (napríklad aj pod vplyvom záväzného právneho názoru ústavného súdu vysloveného v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) zmeniť. Potvrďuje to aj súdna judikatúra, podľa ktorej odvolací súd nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci, vo veci vyslovený právny názor, zmení a potvrdí také rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým tento jeho skorší právny názor nerešpektoval (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. októbra 2007 vo veci sp. zn. 28Cdo/3342/2007). Obdobne Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku z 3. mája 2007 vo veci sp. zn. 22Cdo/1349/2006 uviedol, že aj keď zmena skoršieho, pre súd prvého stupňa záväzného právneho názoru odvolacieho súdu, je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom ... Opodstatneným dôvodom odlišného právneho názoru môže byť o. i. ovplyvnenie praxe nižších súdov judikatúrou najvyššieho súdu alebo ústavného

súdu.“

10.1. Z týchto dôvodov (ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom) je a priori vylúčené, aby došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces procesným postupom odvolacieho súdu, ktorý v napadnutom rozsudku ohľadom svojich právnych záverov negoval svoje skoršie názory v zrušujúcom uznesení z 25. júna 2019 sp. zn. 9Co/305/2018 (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/172/2017 a 4Cdo/81/2022).

11. Dovolací súd poznamenáva, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním s a preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, n a hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod), a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd uvádza, že tieto vady v prejednávanej veci nezistil. Týka sa to aj tvrdení žalobcu ohľadne skutočností, že nevedel odpovedať na konkrétnosti ohľadne úverového registra, ktorého výstupy predkladal. Tu ide o neunesenie procesných povinností dovolateľa ohľadne dokazovania. Rovnaký záver možno vysloviť aj o údajnom popretí obsahu predložených listinných dôkazov.

12. Na základe vyššie uvedeného možno vysloviť záver, že nebolo preukázané, že by odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd po zistení, že dovolanie žalobcu je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, avšak nedôvodné, pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

13. Dovolateľ vyvodil prípustnosť dovolania v danej veci aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, a k rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré o. i. patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

13.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Z o zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo

k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

13.2. Pre záver o tom, či dovolateľom tvrdená právna otázka predstavuje právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej - ktorá je významná pre posúdenie prípustnosti dovolania - nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale výlučne záver dovolacieho súdu (rovnako ako to platí aj pre ostatné podmienky prípustnosti dovolania). Dovolací súd tento záver konštatuje pri zohľadnení skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie a „nosných“ dôvodov uvedených v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. dôvodov, pre ktoré odvolací súd tak rozhodol) v nadväznosti na dovolateľom predloženú právnu argumentáciu. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú (resp. v ďalšom konaní nemôžu mať) vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom (napr. sp. zn. 3Obdo/28/2018). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

14. Dovolacia argumentácia dovolateľa nezodpovedá požiadavkám stanoveným v § 421 ods. 1 písm. b), v spojení s § 431 až § 435 CSP, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedol (konkrétne) právnu otázku riešenú odvolacím súdom. Dovolateľ teda nevymedzil právnu otázku v zmysle predchádzajúceho bodu.

14.1. Nesprávnym právnym posúdením, ktoré je jediným dovolacím dôvodom pri podaní dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, bolo podľa dovolateľa právne posúdenie hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z. Ako uvádza odvolací súd v bode 31. svojho rozsudku, pre následok porušenia povinnosti pôvodného veriteľa (strata možnosti žiadať jednorazové splatenie úveru) je postačujúce zistenie, že veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou a nie je potrebné riešiť, či došlo alebo nedošlo k hrubému porušeniu tejto povinnosti. Z uvedeného i celkového kontextu rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd z tohto pohľadu (hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z.) ani vec neposudzoval, a teda na jej riešení nemôže byť jeho rozhodnutie založené, ani od neho nezávisí. Možno teda uzavrieť, že aj keby dovolateľ otázku nesprávneho posúdenia hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z. aj vymedzil zákonným spôsobom, nebolo by dovolanie prípustné, nakoľko na riešení tejto otázky nie je odvolacie rozhodnutie založené.

15. Dovolací súd uzatvára, že dovolacia argumentácia z uvedených dôvodov nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP, a preto na podklade dovolania žalobcu nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

16. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je prípustné a v časti namietajúcej vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné. Vzhľadom na uvedené dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

17. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 rovnakého zákona. V dovolacom konaní bol plne úspešný žalovaný, ktorému však v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli, preto mu dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (R 72/2018).

18. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.